

Vastaus kirjalliseen kysymykseen maidon vähimmäiskiintiöistä ja pienten maitotilojen tulevaisuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Ritva Elomaan /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 840/2020 vp:

Mitä toimia hallitus tulee tekemään pienten lypsykarjatilojen toimintamahdollisuuksien parantamiseksi ja tuleeko vähimmäismaitokiintiöihin puuttua?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Maatalouden kannattavuuden parantaminen on hallitusohjelmaan kirjattu tavoite, jonka eteen tehdään laaja-alaisesti toimenpiteitä. Huolehtimalla niin tukipolitiikasta kuin markkinoiden reilusta toiminnasta vahvistamme myös maidontuotannon osalta pienten lypsykarjatilojen kilpailukykyä. Haluamme huolehtia eri kokoluokan tuotannon pärjäämisestä, sillä hajautetun yhteiskunnan ja tuotantorakenteen etu on sen iskunkestävyys.

Suomessa tuottajien omistamat osuuskunnat hoitavat maidonkeräilyn tiloilta lähes kokonaan. Suurin osa näistä osuuskunnista on niin sanottuja hankintaosuuskuntia, jotka välittävät maidon jalostettavaksi teollisuudelle. On huomioitava, että toiminnan ehdot ovat osuuskunnan ja sen osakkaiden välisiä yksityisoikeudellisia sopimuksia. Osuuskuntien välillä on eroja minimimaitomäärän osalta ja osuuskunnat tekevät niistä itsenäisiä päätöksiä.

Osuuskunnat ovat sopineet minimin, jota alittavaa maitomäärää ei tiloilta noudeta. Tähän on syynä keräilyn litrakohtaiset kustannukset, tekniikan asettamat rajoitteet ja hygieniä. Pienestä maitomäärästä on haasteellista saada otettua edustava maitonäyte auton näytteenottolaitteella. Muutamien kymmenien litrojen noutaminen pitkien etäisyyksien takaa lisää huomattavasti koko ketjun kustannuksia, jotka osuustoiminnan periaatteiden mukaan jaetaan kaikkien tuottajien kesken.

Maidontuotannon rakenne kehittyi nopeasti niin, että tilojen lukumäärä puolittuu noin kymmenen vuoden välein. Myös lypsylehmien määrä vähenee, mutta tilojen keskikoon ja tuottavuuden kasvun ansiosta maidon kokonaistuotannossa ei ole tapahtunut merkittävää muutosta. Nykyisin lehmät lypsävät tuotantokaudella keskimäärin 40 litraa maitoa päivässä. Tällä hetkellä Suomessa tuotetusta maidosta alle viidennes tuotetaan tiloilla, joilla on alle 30 lypsylehmää. Tekniikan kehitys on mahdollistanut nopean muutoksen, sillä automaattinen robottilypsy ei sido työvoimaa samalla tavalla kuin aiemmin, kun lehmät lypsettiin käsin.

Samanlainen tuottavuuden kehitys on tapahtunut EU:n tärkeimmissä maidontuottajamaissa. Yhteisillä markkinoilla myös suomalaisten tuottajien ja koko ketjun on toimittava resurssiviisaasti

vastatakseen muiden kilpailuun. Maidontuotantomme vastuullisuus on ehdoton kilpailuvalttimme.

Maitotuotteiden hinnat määräytyvät kilpailla markkinoilla ja koko ketjun tehokkuus tilalta kuluttajalle vaikuttaa teollisuuden maksukykyyn ja maidon tuottajahintaan. Maitotilojen tuottavuuden kasvu on jakautunut ketjussa teollisuuden, kaupan ja kuluttajien eduksi ja tilojen, jotka eivät ole tuottavuuttaan kyenneet parantamaan on vaikea menestyä kilpailussa.

Maatalouden ja maitotilojen tukijärjestelmä on kokonaisuus, joka koostuu useista tukimuodoista. Tukimuodosta riippuen tukien rahoitus on joko kokonaan EU:n rahoittamaa, EU:n osin rahoittamaa tai kokonaan kansallista. Maidontuotannon peruskannattavuus pyritään varmistamaan suoralla tuella, jota pohjoisella tukialueella maksetaan myytyjen litrojen perusteella ja Etelä-Suomessa lypsylehmien lukumäärän perusteella. Maitotilat saavat myös pinta-alan perustuvia tukia ja tilan kehittämiseen on mahdollista saada investointitukia.

Lisäksi Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014–2020 sisältyy tuotantoeläinten hyvinvointia edistäviä toimenpiteitä muun muassa eläinten ruokintaan ja hoitoon, pito-olosuhteiden parantamiseen, laidunnukseen ja ulkoiluun sekä eläinlajikohtaisiin erityistoimiin. Tukikokoonaisuus perustuu EU:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan.

Osana pohjoisen tuen järjestelmää maksetaan lihalle ja maidolle kuljetusavustusta. Maidolle tätä tukimuotoa maksetaan Kainuun maakunnan, entisen Lapin läänin ja Koillismaan seutukunnan kunnista kerätystä maidosta. Tuki maksetaan maidon keräilijöille. Tukimuodolla korvataan osa maidon keräilystä syntyvistä kustannuksista, jolla voidaan osaltaan varmistaa maidon keräilyn jatkuminen myös näillä pitkien etäisyyksien harvaan asutuilla alueilla.

Niiden tuottajien, jotka myyvät maitoa suoraan kuluttajille, on mahdollista hakea maaseudun kehittämisohjelmasta ELY-keskusten tai Leader-ryhmien kautta maaseudun yritysrahoitusta maataloustuotteiden jalostamiseen ja myös suoramyyntiä koskeviin investointeihin, kuten tarvittaviin tiloihin ja laitteistoihin.

Helsingissä 26.11.2020

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä